

i • s • k • a • n • j • a

• VZGOJA - PRE-VZGOJA •

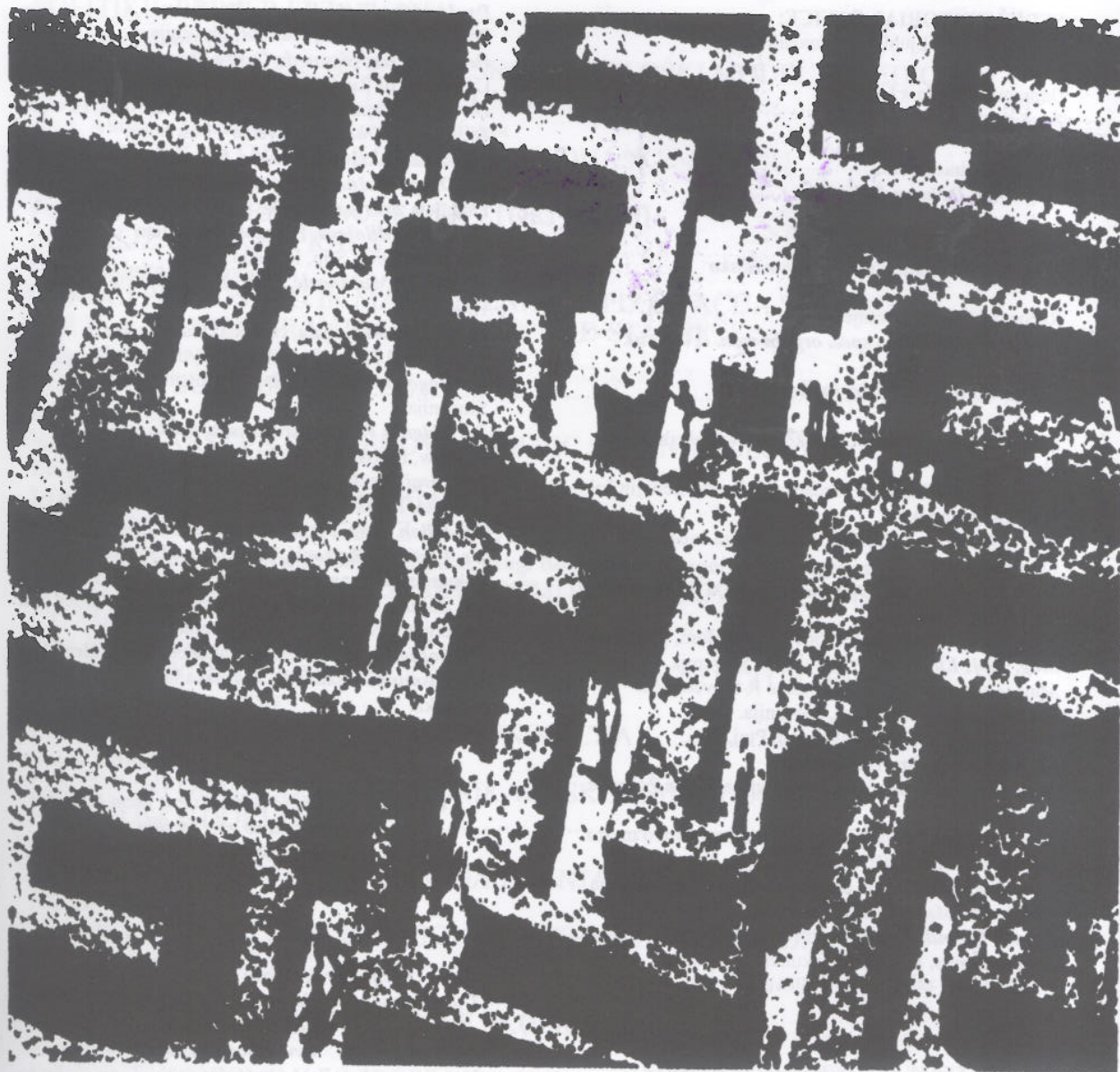

urednika: Vinko Skalar, Olga Dečman Dobrnjič

Leto 28, številka 37, 38, junij 2010

i • s • k • a • n • j • a

• VZGOJA - PRE-VZGOJA •

urednika: Vinko Skalar, Olga Dečman Dobrnjič

Leto 28, številka 37, 38, junij 2010

Izdaja/Publish:

SKUPNOST DIJAŠKIH DOMOV SLOVENIJE

**COMMUNITY OF BOARDING SCHOOLS
OF SLOVENIA**

SEDEŽ/EDITORIAL OFFICE:
Kidričeva 55, 4000 Kranj, Slovenija

ZVEZA SREDNJIH ŠOL IN DIJAŠKIH DOMOV

**ALLIANCE OF SECONDARY SCHOOLS AND
BOARDING SCHOOLS**

SEDEŽ/EDITORIAL OFFICE:
Ptujška 6, 1000 Ljubljana, Slovenija

Odgovorni urednik/editor:
Zasl. prof. dr. Vinko Skalar

Glavna urednica/editor:
Mag. Olga Dečman Dobrnjič

Jezikovni pregled/lector:
Mag. Martina Šetina Čož, Simona Šinko

Računalniško oblikovanje:
Lina Dečman Molan, spec. org. in man. iz inf. sist.

Uredniški odbor/Editorial board

Marjetka Bren, predsednica Skupnosti dijaških domov Slovenije.
Frančiška Al Mansour, predsednica Zveze srednjih šol in dijaških domov.
Mag. Liljana Kač, Zavod R Slovenije za šolstvo, Ljubljana.
Mag. Marija Lesjak Reichenberg, Zavod R Slovenije za šolstvo, Ljubljana.
Mag. Marija Leskovec, Jegličev dijaški dom, Ljubljana.
Mag. Alojz Klaneček, Primit d.o.o., Slovenija.
Mag. Andrej Pavletič, Ministrstvo R Slovenije za notranje zadeve, Ljubljana, Slovenija.
Mag. Danica Starkl, Dijaški dom Ptuj, Ptuj.
Mag. Vojko Skalar, Ljubljana.
Mag. Martina Šetina Čož, Dom Janeza Boska Želumlje, Škofljica.
Marjan Grahut, Dijaški dom Novo mesto, Novo mesto.
Edelman Jurinčič, Dijaški dom Koper, Koper.
Stanislav Kink, Dijaški dom Ivana Cankarja, Ljubljana.
Nataša Privošnik, Dijaški dom Celje, Celje.
Primož Vresnik, Dijaški dom Ivana Cankarja, Ljubljana.
Simona Šinko, Filozofska fakulteta, Ljubljana.
Urška Zobec, Ministrstvo R Slovenije za šolstvo, Ljubljana.

SPLETNA STRAN REVIE/MAGAZINE WEBSITE
stara/old: <http://student.pfmb.uni-mb.si/~gambroz/Iskanja/index.html>
nova/new: <http://www.streetart.si/fnmtest/>

Uredniški svet in recenzenti

Editorial Council and Recenzents

Dr. Vinko Skalar, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana, Slovenija.
Mag. Olga Dečman Dobrnjič, Zavod R Slovenije za šolstvo, Ljubljana, Slovenija.
Dr. Beno Arnejčič, Urad za šolstvo R Slovenije.
Dr. Emma Leticia Canales Rodríguez, Universidad Autónoma del Estado de Hidalgo, Mexico.
Dr. Tien-Hui Chiang, Professor & Director, Department of Education, National University of Tainan, Taiwan.
Dr. Robert Frank, Center for Collaborative Education, Boston, Massachusetts, USA.
Dr. Ivan Gerlič, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija.
Dr. Marta Luz Sisson de Castro, Pontifical Catholic University of Rio Grande do Sul, Brazilija.
Dr. Anita Klapan, Filozofska Fakulteta, Reka, Hrvaška.
Dr. Martin Kramar, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija.
Dr. Drago Mežnar, Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede, Kranj, Slovenija.
Dr. Lence Miloševa, Pedagoška fakulteta »Goce Delčev«, Stip, Makedonija.
Dr. Marko Mušanović, Filozofska Fakulteta, Reka, Hrvaška.
Dr. Yoshiyuki Nagata, National Institute for Educational Policy Research, Tokyo, Japonska.
Dr. Bogomir Novak, Pedagoški inštitut, Ljubljana, Slovenija.
Dr. Zbignev Paszek, Krakowska visoka šola, Krakow, Poljska.
Dr. Juraj Plenković, Filozofska fakulteta, Zadar, Hrvaška. Krakowska visoka šola, Krakow, Poljska.
Dr. Milan Polić, Filozofska Fakulteta, Zagreb, Hrvaška.
Dr. Vladislav Rajković, Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede, Kranj, Slovenija.
Dr. Alenka Temeljotov Salaj, Gea-college, Visoka šola za podjetništvo, Ljubljana, Slovenija.
Dr. Sofija Vrcelj, Filozofska fakulteta, Reka, Hrvaška.
Dr. Jasminka Zloković, Filozofska Fakulteta, Reka, Hrvaška.

Urednika se iskreno zahvaljujeva vsem avtorjem in recenzentom, ki so v tej številki prispevali svoj čas in znanje za kakovost revije.

Revija je v postopku vpisa v EBSCO bazo.
The magazine is in the process of entry EBSCO database.
EBSCO Publish
www.ebscohost.com
<http://www.ebscohost.com/uploads/thisTopic-dbTopic-1030.pdf>

KAZALO

Dr. Vinko Skalar, Mag. Olga Dečman Dobrnjič UVODNIK IN RECENZIJ	20
Mag. Olga Dečman Dobrnjič, Bojan Cavnik, Branko Badoko, Mate Vidak, Franci Tehovnik E-SOLSTVO IN E-KOMPETENCE V DIJAŠKIH DOMOVH - RAZISKAVA	25
Dr. Emma Leticia Canales Rodríguez, Dr. Patricia Bezies Cruz KOMPETENCE IN ZNANJE V REFORMI IZOBRAŽEVANJA NA SEKUNDARNI STOPNJI V MEHIKI 2006 IN TRI LETA OD NJENEGA ZAČETKA	34
Dr. Robin Jung-Cheng Chen PREHOD OD LASTNIŠKEGA KAPITALA DO USTREZNE IZOBRAŽEVALNE POLITIKE: PRIMER IZ TAJVANA	48
Dr. Lence Miloseva BIOMEDICINSKI VER. BIOPSIHOLOŠKO-SOCIOLOŠKI MODEL V MEDICINI: POTREBE PO RAZVOJU KURIKULUMA	60
Mag. Andreja Marcetič, Mag. Krešimir Buntak RAZVOJ PODJETNIŠKIH KOMPETENC V DIJAŠKEM DOMU	68
Dr. Vesna Vuk Godina PRIKRITA AVTORITARNOST NEAVTORITARNIH SOCIALIZACIJSKIH PRAKS	75
Dr. Jasminka Zloković OTROCI POTROŠNIKI IN MATERIALNA EKSPLOATACIJA STARŠEV – OBLIKA MANIPULIRANJA IN NASILJA NAD STARŠI	88
Mag. Gordana Možina Florjanc SODOBNO SUŽENJSTVO	98
Stanislav Kink RAZVOJ VARSTVA ČLOVEKOVH PRAVIC SREDNJEŠOLCEV	108
Dr. Slavoljub Hilčenko MATEMATIKA + MULTIMEDIJA = DIREKTNA MANIPULACIJA Z ANIMACIJO	118
Mag. Olga Dečman Dobrnjič, Simona Šinko, Mag. Bojan Stane Zupet, Ivan Sagadin MNENJA VZGOJITELJEV DIJAŠKIH DOMOV O NJIHOVEM ZNANJU IN UPORABI IKT	130
Mag. Liljana Kač SPLETNA UČILNICA MOODLE PRI USPOSABLJANJU UČITELJEV	137
Mag. Martina Šetina Čož PEDAGOŠKI DELAVCI IN IKT-KOMUNIKACIJA	147
Bojan Jeram POMEN INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE PRI VODENJU PEDAGOŠKE DOKUMENTACIJE	157
Mag. Tatjana Šček Prebil Z DOMAČIM DELOM DO BOLJŠEGA ZNANJA	174
Primož Vresnik DIJAŠKI DOM - GLEDALIŠČE GOVORJENE BESEDE TEMELJI NA DRAMSKEM GOVORU	182
Nataša Tavželj LETNI DELOVNI NAČRT VZGOJNE SKUPINE	189
Ana Zadnik OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI	195
Mag. Gabrijela Hauptman RAVNATELJ MED SODELOVALNO KULTURO ŠOLE IN UČEČO SE ORGANIZACIJO	207

TABLE OF CONTENTS

Ph.D. Vinko Skalar, M.Sc. Olga Dečman Dobrnjič EDITORS FOREWARD	20
M.Sc. Olga Dečman Dobrnjič, Bojan Cavnik, Branko Badoko, Mate Vidak, Franci Tehovnik E-EDUCATION AND E-COMPETENCES IN BOARDING SCHOOLS - RESEARCH	25
Ph. D. Emma Leticia Canales Rodríguez, Ph. D. Patricia Bezies Cruz THE COMPETENCES AND THE LEARNING IN THE EDUCATIONAL REFORM IN SECONDARY LEVEL IN MEXICO 2006 TO THREE YEARS OF ITS BEGINNING	34
Ph. D. Robin Jung-Cheng Chen SHIFTING FROM EQUITY TO ADEQUACY IN EDUCATION POLICY MAKING: TAIWAN'S EXPERIENCE	48
Ph. D. Lence Miloseva BIOMEDICAL VERSUS BIOPSYCHOSOCIAL MODEL IN MEDICINE: NEEDS OF CURRICULUM DEVELOPMENT	60
M.Sc. Andreja Marcetić, M.Sc. Krešimir Buntak IMPROVING EDUCATIONAL WORK IN STUDENT RESIDENCE HALLS BY DEVELOPING ENTREPRENEURSHIP COMPETENCE	68
Ph. D. Vesna Vuk Godina HIDDEN AUTHORITY	75
IN NON-AUTHORITARIAN SOCIALIZATION PRACTICES	75
Ph. D. Jasminka Zloković CHILDREN CONSUMERS AND MATERIAL EXPLOITATION OF PARENTS – MANIPULATION AND VIOLENCE OVER PARENTS	88
M.Sc. Gordana Možina Florjan MODERN SLAVERY	98
Stanislav Kink THE DEVELOPMENT OF THE PROTECTION ON SECONDARY-SCHOOL STUDENTS' HUMAN RIGHTS	108
Ph. D. Slavoljub Hilčenko MATHEMATICS + MULTIMEDIA = THE DIRECT MANIPULATION WITH ANIMATION	118
M.Sc. Olga Dečman Dobrnjič, M.Sc. Bojan Stane Zupet, Simona Šinko, Ivan Sagadin VIEWPOINT EDUCATORS OF BOARDING SCHOOLS OF THEIR KNOWLEDGE OF ICT USE	130
M.Sc. Liljana Kač VIRTUAL CLASSROOM MOODLE IN THE IN-SERVICE TEACHER TRAINING	137
M.Sc. Martina Šetina Čož PEDAGOGICAL EMPLOYEES AND ICT-COMMUNICATION	147
Bojan Jeram THE IMPORTANCE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY OF MAINTAIN EDUCATIONAL DOCUMENTATION	157
M.Sc. Tatjana Šček Prebil BETTER KNOWLEDGE ACHIEVEMENT BY WRITING HOMEWORK	174

Primož Vresnik	
BOARDING SCHOOL - VERBAL THEATRE IS BASED ON DRAMATIC SPEECH	182
Nataša Tavželj	
ANNUAL EDUCATIONAL CURRICULUM FOR THE EDUCATION GROUP ...	189
Ana Zadnik	
CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS	195
M.Sc. Gabrijela Hauptman	
THE HEADTEACHER BETWEEN THE COLLABORATIVE SCHOOL CULTURE AND LEARNING ORGANIZATION.....	207

rezultatov izobraževalne politike. Z raziskovanjem pravično orientirane in longitudinalne izobraževalne politike »Izobraževanje kot prioriteto področje« - to besedilo dokazuje, da so ustrezni mehanizmi resnično v porastu. Tajvan se sooča s sistematičnimi spremembami na področju oblikovanja politik, ki povezujejo vire z rezultati tako, da bi zagotovili, da vsi študentje dobijo primerno raven izobrazbe. Na Tajvanu se je iniciativa »Izobraževanje kot prioriteto področje« pojavila leta 1995, in je imela izhodišče v ideji »pozitivne diskriminacije«, ki se je razvila v Veliki Britaniji v 60-ih letih prejšnjega stoletja. V nasprotju z Veliko Britanijo iniciativa »Izobraževanje kot prioriteto področje« na Tajvanu poudarja in razširja svoj vpliv na pestrost izobraževalnih storitev. Besedilo prikazuje izobraževalno politiko med leti 1995 in 2009 ter analizira spremembe v njeni vsebini. Glavna raziskovalna metoda, s katero smo v tem besedilu raziskovali globino in širino tega tako pomembnega področja javnih politik skozi prizmo socialne pravičnosti, poštenosti in nepristranskosti, je bila analiza dokumentov. Ugotovitve tega prispevka kažejo, da koncept primernosti postaja vedno bolj pomemben pri načrtovanju sorodnih politik in v praksi oblikovanja in udejanjanja javnih politik natančneje določa uvajanje socialne pravičnosti, poštenosti in nepristranskosti.

Ključne besede: lastniški kapital, ustreznost, »Izobraževanje kot prioriteto področje«.

Dr. Lence Miloseva

Biomedicinsko ver. Biopsihološko-sociološki model v medicini: potrebe po razvoju kurikulumu

Namen pričujočega prispevka je izpostaviti razhajanje med izobraževanjem in klinično prakso v odnosu do biopsihološko-sociološkega modela v medicini. Hkrati skušamo podati nekatere argumente, s katerimi želimo pojasniti potrebo po prenovi kurikulumu na univerzah v Republiki Makedoniji. V našem pogledu, je biopsihološko-sociološki model bolj nekakšna vizija in pristop k praksi, kot pa empirično preverljiva teorija, koherentna filozofija ali klinična metoda. Bolj kot prizadevanje za statično »biti biopsihološko-sociološki« - je v ospredju pristop nenehne procesnosti »postajati biopsihološko-sociološki«, ki je bolj pragmatičen in realističen.

Ključne besede: biopsihološko-sociološki model, kurikulum, razvoj.

Mag. Andreja Marcetić, Mag. Krešimir Buntak

Razvoj podjetniških kompetenc v dijaškem domu

Kompetence omogočajo posamezniku, da se lažje znajde v različnih življenjskih situacijah, zato je proces vzgoje in izobraževanja pomemben za razvoj ključnih kompetenc za kvaliteto življenje. Ene od teh so prav gotovo tudi podjetniške kompetence, ki so vključene tudi v nabor kompetenc evropskega referenčnega okvira. Pomembnost podjetniške kompetence kot ključne na Hrvaškem je očitna in sprejeta, saj je vključena v vse hrvaške strateške dokumente, ki se nanašajo na vzgojno-izobraževalno področje. V članku prikazujemo uvajanje podjetniške kompetence v vzgojno-izobraževalno delo v dijaških domovih.

Ključne besede: dijaški dom, evropski referenčni okvir kompetenc vseživljenjskega učenja, podjetniška kompetenca.

RAZVOJ PODJETNIŠKIH KOMPETENC V DIJAŠKEM DOMU**UNAPREĐIVANJE ODGOJNO – OBRAZOVNOG RADA U UČENIČKIM
DOMOVIMA KROZ RAZVOJ PODUZETNIČKE KOMPETENCIJE****IMPROVING EDUCATIONAL WORK IN STUDENT RESIDENCE HALLS BY
DEVELOPING ENTREPRENEURSHIP COMPETENCE****Mag. Andreja Marcetić, Učenički dom Tina Ujevića, Zagreb, Croatia****e-mail: andreja.marcetic@vip.hr****Mag. Krešimir Buntak, Državni zavod za mjeriteljstvo, Zagreb, Croatia****e-mail: kresimir.buntak@dzm.hr****Povzetek**

Kompetence omogućavaju posamezniku, da se lažje znajde v različnih življenjskih situacijah, zato je proces vzgoje in izobraževanja pomemben za razvoj ključnih kompetenc za kvalitetno življenje. Ene od teh so prav gotovo tudi podjetniške kompetence, ki so vključene tudi v nabor kompetenc evropskega referenčnega okvira. Pomembnost podjetniške kompetence kot ključne na Hrvaškem je očitna in sprejeta, saj je vključena v vse hrvaške strateške dokumente, ki se nanašajo na vzgojno-izobraževalno področje. V članku prikazujemo uvajanje podjetniške kompetence v vzgojno-izobraževalno delo v dijaških domovih.

Ključne besede: dijaški dom, evropski referenčni okvir kompetenc vseživljenjskega učenja, podjetniška kompetenca.

Sažetak

Odgoj i obrazovanje odgovorno je za razvoj ključnih kompetencija koje su potrebne za kvalitetan život i koje omogućavaju svakom pojedincu snalaženje u kompleksnim životnim situacijama. Jedna od osam ključnih kompetencija koje čine tzv. Europski referentni kompetencijski okvir je i poduzetnička kompetencija. Važnost poduzetništva kao ključne kompetencije prepoznata je i u hrvatskim strateškim obrazovnim dokumentima pa se predviđa uvođenje obrazovanja za poduzetništvo sve odgojno – obrazovne ustanove. U ovom radu prikazana je potreba uvođenja poduzetničke kompetencije u odgojno – obrazovni rad učeničkih domova.

Ključne riječi: učenički dom, NOK, europski referentni okvir kompetencija za cjeloživotno učenje, poduzetnička kompetencija.

Abstract

Education is accountable for the development of key competences for quality living and the ability to manage complex life situations. Entrepreneurship competence is one of eight key competences within the European Reference Framework of Key Competences for Lifelong Learning. The importance of entrepreneurship as a key competence is therefore recognized in the Croatian strategic educational documents, suggesting that education for entrepreneurship will be introduced into all educational institutions. The paper discusses the need to introduce entrepreneurship competence into educational work in student residence halls.

Keywords: student residence hall, national curriculum framework, European Reference Framework of Key Competences for Lifelong Learning, entrepreneurship competence.

1. UVOD

U području odgojno – obrazovnog rada u učeničkim domovima javlja se nužnost širenja sadržaja pojma poduzetništva, koje je na teorijskoj razini otvorilo pitanje važnosti razvoja osobina poduzetnosti pojedinca (model koji naglašava osobine poduzetnika kao što su inicijativnost, kreativnost, spremnost preuzimanja rizika, samopouzdanje, itd.), nasuprot dosadašnjeg naglašavanja znanja i vještina potrebnih za pokretanje posla i samozapošljavanje koje se u odgojno – obrazovnim ustanovama razvijalo kroz različite projekte i kroz kurikulumске modele.

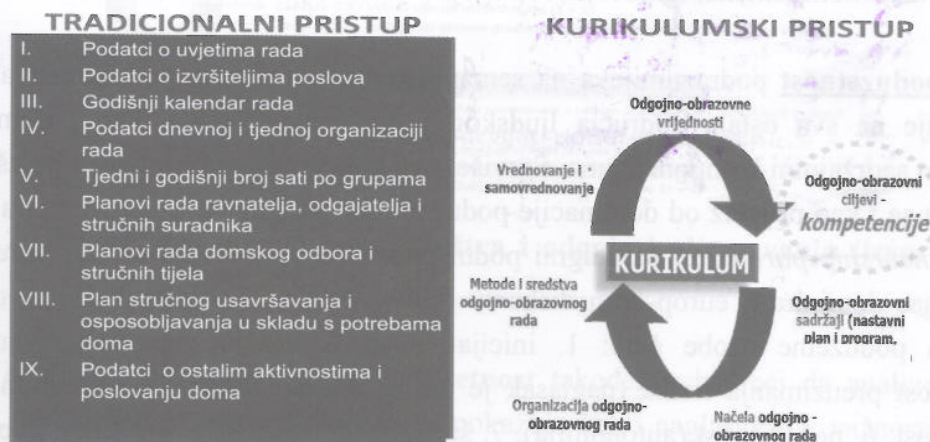
2. NACIONALNI OKVIRNI KURIKULUM (NOK) I ODGOJNO – OBRAZOVNI RAD U UČENIČKIM DOMOVIMA

NOK predstavlja *temeljni* je dokument koji na nacionalnoj razini donosi vrijednosti i opće ciljeve odgoja i obrazovanja, određuje očekivanja što učenici trebaju znati i za što trebaju biti osposobljeni po završetku određenog stupnja obrazovanja, što i kako trebaju učiti te kako se prati i vrjednuje kvaliteta učeničkih postignuća i rada odgojno – obrazovne ustanove. To je *razvojni* je dokument; otvoren je za promjene i podliježe stalnom inoviranju u skladu s promjenama i razvojnim smjerovima u društvu i obrazovanju.

NOK osobitu pozornost daje sljedećim vrijednostima: znanju, solidarnosti, identitetu, odgovornosti u nastavnom procesu težište se premješta s programa i odgojno – obrazovnog djelatnika na učenika te na njegov razvoj i postignuća. **Smisao odgojno – obrazovnog rada u učeničkom domu postaje prvenstveno razvoj ljudskih mogućnosti svakoga učenika.** Za razliku od tradicionalnog pristupa s nastavnim planovima i programima, kurikulumski pristup utemeljen je na **razvoju učeničkih**

kompetencija, što predstavlja jedan od glavnih trendova kurikulumske politike u europskim zemljama i šire u svijetu. Europska Unija definirala je (Lisabon, 2002) osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno obrazovanje:

- I. Komunikacija na materinjem jeziku.
- II. Komunikacija na stranom jeziku.
- III. Matematička kompetencija, informatičko-tehnolojska, prirodosnanstvena.
- IV. Digitalna kompetencija (sposobnost korištenja digitalne tehnologije).
- V. Kompetencija učiti kako učiti.
- VI. Interpersonalna (socijalna) i građanska kompetencija u multikulturalnom okruženju.
- VII. Inicijativnost i poduzetništvo/poduzetnost.
- VIII. Kulturna ekspresija (kulturna svijest i izražavanje).

Slika 1: Prikaz tradicionalnog i kurikulumskog pristupa u odgojno – obrazovnom radu u učeničkom domu

3. PODUZETNIŠTVO I PODUZETNOST

Poduzetništvo podrazumijeva razvoj odlika osobnosti te znanja, vještina i stavova potrebnih za planiranje i organizaciju aktivnosti, organizaciju vremena, rješavanje problema, pozitivan odnos prema promjenama, komunikacijske sposobnosti, istraživanje, inicijativnost, odgovornost prema sebi i drugima, smisao za rizik. Koncept poduzetništva tradicionalno je vezan za područje ekonomije, preciznije za pokretanje i razvijanje posla, za poslovnog pojedinca i sl. Iako postoji mnoštvo različitih pristupa i određenja njegovog sadržaja, može se reći da koncept poduzetništva i u ekonomiji uključuje znanja i vještine, te osobine ličnosti i stavove potrebne za pokretanje i uspješan razvoj posla, s različitim akcentiranjem pojedinih komponenti (Drucker, 1995.; Kuip i Verheul, 2003.). Promjene u ekonomskom i općenito društvenom kontekstu koje su zahtijevale aktivan odnos i odgovornost pojedinca, ne samo za njegov profesionalni život nego i za život zajednice, naglasile su važnost poticanja razvoja **osobina ličnosti** i

stavova vezanih za poduzetnost i širenje pojma poduzetništva izvan područja ekonomije.

Suvremeni koncept poduzetništva koristi se u širem smislu, a implicira **osobine ličnosti, znanja, vještine i stavove pojedinca** koje mu omogućuju kreiranje i realiziranje prilika u promjenjivom i nesigurnom profesionalnom i društvenom okruženju. Današnje diskusije o pojmu poduzetništva, koje se odvijaju u kritičkom odnosu spram njegovog užeg tradicionalnog razumijevanja, idu u smjeru i terminološke promjene. Poduzetničke kompetencije koju učenici trebaju steći tijekom obveznog obrazovanja uključuje sljedeće komponente: znanja, vještine, vrijednosti i stavove, tj. sadrže obrazovnu i odgojnu dimenziju koje tretira kao jednu cjelinu. Sintagmu obrazovanje za poduzetničku kompetenciju koristimo u širem smislu, odnosno kao pojam koji pokriva sve navedene komponente, uključujući i odgojnu dimenziju u užem smislu.

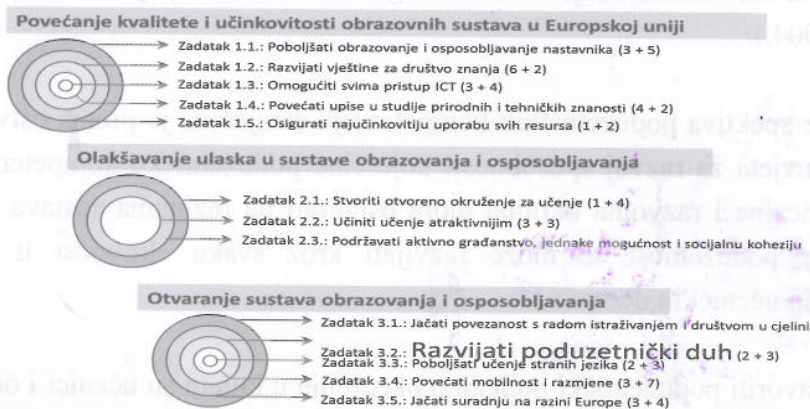
Pojam **poduzetnost** podrazumijeva na semantičkoj razini širenje poduzetništva izvan ekonomije na sva ostala područja ljudskog i društvenog života, kao i pomake u njegovim sadržajnim komponentama. Štoviše, ove konceptualne promjene i pojašnjenja razumiju se i kao prijelaz od dominacije poduzetničke paradigme u užem smislu (engl. *entrepreneurship paradigm*) paradigmi poduzetnosti (engl. *entrepreneurial paradigm*) koja danas dominira u europskom diskursu (Gibb, 2002.: 233–269). Nadalje, osobna obilježja poduzetne osobe čine: 1. inicijativnost, 2. snažna moć uvjeravanja, 3. sposobnost preuzimanja rizika (naglasak je na razumnom riziku), 4. fleksibilnost, 5. kreativnost, 6. nezavisnost (autonomija), 7. sposobnost rješavanja problema, 8. potreba za postignućem (postizanjem uspjeha), 9. imaginacija, 10. visok stupanj vjere u mogućnost upravljanja vlastitom sudbinom, 11. sposobnost vodstva, 12. ustrajnost u radu (Gibb, 2002.: 6). U recentnijim pregledima definicija poduzetništva/poduzetnosti navodi se Rushingova sintetizirajuća definicija poduzetnosti, kao šesta osobina ličnosti, prema kojoj bi u odgojno – obrazovnim ustanovama trebalo razvijati sljedeće: 1. motivaciju za postizanjem uspjeha; 2. autonomiju u izvršavanju zadataka; 3. kreativnost; 4. inicijativnost; 5. spremnost na preuzimanje rizika; 6. sposobnost uočavanja i kreiranja mogućnosti/prilika; 7. sposobnost postavljanja ostvarivih ciljeva; 8. samosvjesnost i vjeru u vlastite sposobnosti i mogućnosti; 9. vjeru u mogućnost kontrole vlastite sudbine i 10. ustrajnost (Kuip i Verheul, 2003.: 12–14).

U osnovi poduzetnosti nalaze se sljedeće osobine: motivacija za postizanjem uspjeha, autonomija u izvršavanju zadataka, kreativnost, inicijativnost, spremnost na preuzimanje rizika, vjera u mogućnost kontrole vlastite sudbine i ustrajnost (Domović, Baranović, Štibrić, 2007.) Stoga i modeli fokusirani na razvoj osobina poduzetnika (model poduzetnih osobina) legitimiraju svoj pristup stajalištem da se osobine ličnosti nalaze u osnovi svakog poduzetničkog ponašanja, te da utječu na stavove pojedinca i

način kako on percipira i reagira na okolinu. Kako ove osobine nisu samo nasljedne nego se mogu razvijati pod utjecajem okoline, potrebno je u odgojno – obrazovne ustanove pa tako i učeničke domove, uvoditi obrazovanje za poduzetnost od samog početka. Jedno od ključnih pitanja koje se postavlja u okviru spomenutog pristupa jest koje osobine treba razvijati kroz obrazovanje.

PODUZETNIŠTVO **** ODGOJ I OBRAZOVANJE

Education and Training 2010 /Oslo, Agenda 25

Slika 2: Prikaz povezanosti poduzetništva i odgoja i obrazovanja (izvor: Lučin, 2005)

Kada je riječ o **obrazovanju za poduzetnost** također treba reći da analize (Caird, 1990.; prema Kuip i Verheul, 2003.: 9) pokazuju kako naglašavanje važnosti razvoja poduzetnih osobina ne znači istovremeno isključivanje poučavanja znanja i vještina potrebnih za pokretanje poslova i razvoj svijesti o poduzetništvu kao profesionalnoj mogućnosti. Pored osobnih obilježja pojedinca poduzetnička kompetencija sadrži i sljedeće komponente: komunikacijske vještine, menadžerske vještine, analitičke vještine i znanje koje uključuje informatičku pismenost, znanje vezano uz posao, te stavove kao što su otvorenost za potrebe i posljedice, fleksibilnost i sl.

4. ZAKLJUČAK

Suvremene društvene promjene neprestani su izazov obrazovnim politikama diljem svijeta. Kompetencija koju suvremeno obrazovanje stavlja u kontekst temeljnih kompetencija tijekom obveznog obrazovanja jeste poduzetnička kompetencija. Stjecanje poduzetničke kompetencije je imperativ vremena u kojemu živimo, a smisao za inovacije, preuzimanje rizika, aktivno sudjelovanje i kreativnost u mišljenju samo su dio traženih, i u društvu znanja cijenjenih kvaliteta.

Odgojno – obrazovni rad predstavlja značajno sredstvo razvoja ljudskog kapitala i socijalne integracije dobilo je značajnu ulogu u razvoju poduzetništva, odnosno

poduzetnosti pojedinca. Taj zahtjev je postao izraženiji širenjem procesa globalizacije i intenziviranjem kompeticije na svjetskoj razini koja zahtijeva, i na individualnom i na nacionalnom nivou. Navedeni socijalni kontekst s izraženom liberalizacijom ekonomije tendira razvoju kulture oslanjanja na samog sebe (engl. *Culture of self-help*). Upravo zbog činjenice da je poduzetnost danas postala način života pojedinca, tj. jedna od temeljnih pretpostavki uspješnog života pojedinca i društva, poduzetnička kompetencija proglašena je jednom od temeljnih kompetencija potrebnih za život i rad u društvu znanja koju putem obrazovanja treba osigurati svakom pojedincu (European Commission, 2004.).

Pedagojska perspektiva poduzetničkih kompetencija usmjerena je prema ostvarivanju svih potrebnih uvjeta za razvoj sposobnosti koje čine poduzetničku kompetenciju. To znači da se poticajna i razvojna okolina mora osigurati na razinama sustava odgoja i obrazovanja jer poduzetnost se može razvijati kroz svaku aktivnost u odgojno obrazovnom radu učeničkih domova.

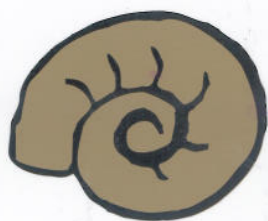
Pri tome treba stvoriti poduzetnički poticajno okruženje u kojem su učenici i odgojno – obrazovni djelatnici partneri cjelokupnog procesa života i rada u ovim ustanovama, a naglasak treba staviti na razvijane *soft skills* kroz socijalnu interakciju, iskustvo, istraživanje, preuzimanje rizika, pokušaje i pogreške, kreativno rješavanje problema, igranje uloga, upoznavanje i traženje uzora s jedne strane te s druge strane na osposobljavanje odgojno – obrazovnih djelatnika učeničkih domova kroz uvođenje razvijanja poduzetničke kompetencije u programe njihovog cjeloživotnog obrazovanja i stručnog usavršavanja.

Bibliografija

- Bornstein, D. (2003). *How to change the world: Social entrepreneurs and the power of entrepreneurial culture*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Caird, S. (1990). What Does it Mean to be Enterprising? *British Journal of Management*, 1: 137.
- Dees, J. G. (1998). *The Meaning of Social Entrepreneurship*. Occasional Paper. CASE (Centre for the Advancement of Social Entrepreneurship), Fuqua School of Business, Duke University, Durham.
- Domović, V.; Baranović, B.; Štibrić, M. (2007). Učitelji i uvođenje poduzetničke kompetencije u osnovne škole. U: Babić, N. (Ur.). *Kompetencije i kompetentnost učitelja*. Osijek: Učiteljski fakultet u Osijeku i Kherson State University, Kherson, Ukraine: 175–181.
- Drucker, P. F. (1995). *Innovation and entrepreneurship*. New York: Harper Business.
- European Commission (2004). Key competences for lifelong learning: A European reference framework, <http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/basicframe.pdf> (31. 1. 2007.)

Gibb, A. (2002). In pursuit of a new 'enterprise' and 'entrepreneurship' paradigm for learning: Creative destruction, new values, new ways of doing things and new combinations *new ideas*. New York: Oxford University Press. of knowledge. *International Journal of Management Reviews*, 4 (3): 233-269.

Kuip, I. & Verheul, I. 2003. "Early Development of Entrepreneurial Qualities: the Role of Initial Education," Scales Research Reports N200311, EIM Business and Policy Research.

ISSN 0352-3233

9 770352 323003